

II. ABDÜLHAMİT, GÜREŞ VE GÜREŞÇİLER

Doç. Dr. Özcan MERT*

Bir ülkede sporun gelişmesi yaygınlaşması ve dünya çapında başarılı sporcuların yetişmesi ile yönetimin spor politikası arasında yakın bir ilişki ve paralellik olduğu kesindir. Hele yönetimin en üst mevkiinde bulunan kimsenin spor ve sporcuya yaklaşımının, toplumun spora karşı merakı üzerinde etkili olduğu bir gerçektir. Diğer bir gerçek de Türk sporcularının dünya ölçüsünde en çok başarı kazandıkları spor dalının güreş olduğudur. Bu araştırmada, Türk güreşinin ve pehlivanların Avrupa ve Amerika'da ilk defa tanındığı dönemde devletin başında bulunan II. Abdülhamit'in güreş sporuna ve güreşçilere olan yaklaşımı üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

II. Abdülhamit'ten önce, XIX. yüzyılın ikinci yarısında güreşi aşırı bir tutkuyla seven bir padişah olarak Abdülaziz (1861-1876) dikkatleri üzerinde toplar. Onun yağlı güreş yaptığını ileri sürenler varsa da bunun bir yakıştırma olduğu anlaşılmaktadır.¹ Pehlivan misali bir vücut yapısına sahip olan padişah, güreşçileri daima kollamış ve himaye etmiştir. O, bu sporcuları sarayında görevli olarak çalıştırmış ve pehlivanlar bölüğü kurmuştur. Hatta Avrupa'ya yaptığı gezisinde maiyetindekiler arasında güreşçiler de vardı.² Bu bakımdan onun dönemi, «pehlivanlarımız için ikbal devri» olarak kabul edilir. Bu ikbal sebebiyle onlar, memlekette büyük bir geçim sıkıntısı çekmemişler ve ülke dışına çıkma ihtiyacı duymamışlardır.

29 Mayıs 1876 günü Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ile yerine V. Murat padişah olmuştur. Ancak onun saltanatı, sağlık problemleri sebebiyle üç ay kadar devam etmiştir. 31 Ağustos 1876 tarihinde halledilen V. Murat'ın yerine II. Abdülhamit tahta çıkmıştır (1876-1909). Yeni padişah, «veremli bir anne ve babanın oğlu olmasına rağmen sağlıklıydı.» Hem sağlığını korumak hem de enerjisini kanalize etmek için bilinçli olarak sporun

(*) Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü Öğr. Üyesi.

1. İsmail Habîb Sevük, *Türk Güreşi ve Elli Yıl Önce Garp Alemindeki On Yıllık Türk Kasırgası*, İstanbul 1848, s. 28; Orhan Koloğlu, *Batı Kaynaklarına Göre Türk Güreşçilerinin Avrupa ve Amerika Güreşleri Müthiş Türkler*, İstanbul 1972, s. 19-20.
2. Atıf Kahraman, *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Ank. 1989, c. II, s. 178-180.
3. Sevük, a.e., s. 28; 244

çok çeşitli dallarına yönelmek»ten «ve açık havada dolaşmaktan hoşlanıyordu».⁴ Ancak Abdülaziz'in ölümü ile ilgili olarak kurulan mahkemede, sultanın öldürülmesinden sanık ve «mahkemece katil-i müteammid olarak idamına hükümlenmiş ve idam edilmiyerek diğer mevkularla beraber Tâif'e» gönderilen, Yozgatlı Mustafa Pehlivan'ın⁵ bulunmasının, başlangıçta II. Abdülhamit'in güreş sporuna ve güreşçilere karşı bir antipati duymasında etkili olduğu kuvvetle muhtemeldir. Ardından bu antipatinin vehimli bir kimse olan padişahı, saltanatının ilk yıllarında İstanbul'da güreşin yasaklanması⁶ ile ilgili bir karar almaya sevkettiği düşünülebilir. Çünkü vehimli bir kimse olarak kalabalık halk topluluğu önünde yapılan bu spor müsabakaları sırasında çıkabilecek en basit olaylardan rahatsızlık duyabilirdi.

Saltanatının ilerleyen yıllarında II. Abdülhamit'in daha esnek bir tutum içinde bulunduğu gözlenmektedir. Gerçekten de 1890 yıllarından itibaren İstanbul'da güreş müsabakaları tertip edildiği bir gerçektir. Toplantı ve topluluklardan ürktüğü bilinen padişah, masum olduğu politikaya ya da muzir işlere karışmadığına kani oldukça bu tür topluluklara karşı çıkmadı. Ama bunları izlettirmekten de vazgeçmedi. Başkentteki bu spor yasağının kalkmasında ve güreş müsabakalarının yeniden düzenlenmesinde, padişahın yönetime tamamen hakim olması yanında Türk güreşçilerinin yurtdışında kazandıkları başarıların geniş çapta etkisi bulunmalıdır. Bu başarılar, padişahın güreş sporuna karşı beslediği duyguları olumlu bir biçimde antipatiden sempatiye dönüştürdü. Gerçekten de Koca Yusuf'un (1859-1898) Avrupa (1895-1896; 1897) ve Amerika'daki (1898)⁸, Adalı Halil'in (1866-1927) Amerika'daki (1898-1899)⁹, Kurtdereli Mehmet'in (1872-1939) Paris'teki (1898-1899, 1900) büyük başarıları¹⁰ ve Kara Ahmet'in (1871-1902) Fransa'dan Rusya'ya kadar Avrupa'yı kapsayan iki turnedeki (1896, 1897) seri galibiyetleri ile Paris'teki çihan şampiyonluğu (5 Aralık 1899)¹¹, Türk halkı ve

4. Orhan Koloğlu, *Ne Kızıl Sultan Ne Ulu Hakan Abdülhamit Gerçeği*, İstanbul 1987, s. 27, 29.

5. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Midhat Paşa ve Tâif Mahkûmları*, Ankara 1950, s. 17, 21, 35, 36, 37, 138-39, 151, 152, 163, 169; a. yazar, *Midhat ve Rüştü Paşaların Tevkiflerine Dâir*, Ankara 1946, s. 14, 90, 92, 95, 135-37, 147-48, 172, 175.

6. II. Abdülhamit döneminde İstanbul'da güreş müsabakalarının yasak olduğunu ileri süren bir eser olarak bk. Sevük, a.e., s. 64, 244.

7. *Sabah*, 26 Kânûn-ı sâni 1900/14 Kânûn-ı sâni 1315/25 Ramazân 1317, s. 1-2; Kahraman, a.e., c. I, s. 293, 430.

8. Sevük, a.e., s. 101-8, 121-27; Koloğlu, *Müthiş Türkler*, s. 29-95; Kahraman, a.e., c. I, s. 151 vd.

9. Sevük, a.e., s. 196 vd.; Koloğlu, a.e., s. 104-14; Kahraman, a.e., c. I, s. 225-28.

10. Sevük, a.e., s. 156 vd.; Koloğlu, a.e., s. 122-32, 162-66; Kahraman, a.e., c. I, s. 348 vd.

11. Sevük, a.e., s. 140-48; Koloğlu, a.e., s. 132-59; Kahraman, a.e., c. I, s. 302-328.

II. Abdülhamit için sevinç ve övünç vesilesi oldu. Bu büyük sporcular, Türk güreşini ve gücünü dünyaya tanıttılar. Padişahın tahta çıkışının 25. yıldönümü yaklaşırken bu Türk kasırgası Avrupa ve Amerika'yı kaplamış bulunuyordu¹².

Padişah, milletlerarası bir yarışmada cihan şampiyonu olan ve hemen ardından 1899 ve 1900 yıllarında Fransa, Almanya ve Avusturya'da düzenlenen güreş müsabakalarında çok sayıda ecnebi güreşçiyi, bu arada Rusların ünlü pehlivanı Pytlasinski'yi mağlûp eden Kara Ahmet'i huzura kabul etti ve ödüllendirdi.¹³ Sultanın kendisine bir iftihar nişanı¹⁴ verdiği bilinmektedir.¹⁵

İstanbul'da yayınlanan gazeteler, Avrupa'daki Türk güreşçilerinin karşılaşmaları ile ilgili haberlere bazan ilk sayfalarda olmak üzere geniş biçimde yer vermeye başladılar. Bu sırada Türk basınında sansür uygulamasının mevcut olduğu hatırlanırsa, güreş haberlerinin bu şekilde verilmesi halkın moral gücünü arttırmak amacı taşıyabilir.

Yine bu başarılar üzerine gazetelerde güreşle alakalı makalelere de rastlanmıştır. Bir İstanbul gazetesinde çıkan «**Muhtıra: Pehlivan Güreşleri**» başlıklı yazı ilgi çekicidir. Bu yazıda «**pehlivânlığın yalnız köy ve düğünlere münhasır**» kalmaması için, güreş sporunun yaygınlaştırılması ve buna olan rağbetin artırılması üzerinde durulmaktadır. Bunları gerçekleştirebilmenin yolunun da «**musâra'ahâne**» yani güreş salonu açılmasından ve İstanbul ile taşrada düzenli müsabakalar düzenlenmesinden geçtiği ifade edilmektedir.¹⁶ Hatta konuyla ilgili olarak Fransa'daki birtakım girişimlerden de bahsedilmiştir. Bir Fransız «**Meclis-i Meb'ûsân**» üyesinin verdiği «**bir lâyhada her sene güreşler tertibi için tahsisât tefrikını ve gâlib gelenlere mükâfâtlar i'tasını teklif**» etmesi örneği de hatırlatılmıştır.¹⁷ Bu ya-

12. Türk pehlivanlarının Avrupa ve Amerika'da yaptıkları müsabakalarla ilgili olarak yerli ve özellikle de yabancı kaynaklara dayalı en önemli çalışma Orhan Koloğlu'nun **Batı Kaynaklarına Göre Türk Güreşlerinin Avrupa ve Amerika Güreşleri Mühtiş Türkler** (İstanbul 1972) adlı kitabıdır.

13. Kahraman, a.e., c. I, s. 309-26; c. II, s. 209.

14. Bu nişan için bak. Sâlnâme-i Devlet-i 'Âliyye-i Osmâniyye, Def'a: 56. Dârü'l-hilâfet'il-'âliyye 1318, s. 32; İsmail Subhi-Mehmed Fuad, **Musavvar Sâlnâme-i Servet-i Fünûn**, sene: I, İstanbul 1326, s. 53.

15. **Sabâh**, 26 Eylül 1900/13 Eylül 1316/1 Cemâziye'l-âhır 1318, s. 2.

16. «**Dâ'imî sûretde bir musâra'ahâne te'sis ile burada güreşler icrâ etmek, müsâbakalar tertib eylemek pehlivânlığa rağbet gösterilmesini, her tarafda pehlivanlar yetişmesini te'mine kâfidir.**» Bk. **Sabâh**, 26 Kânûn-ı sâni 1900/14 Kânûn-ı sâni 1315/25 Ramazân 1317, s. 1.

17. **Sabâh**, 26 Kânûn-ı sâni 1900/14 Kânûn-ı sâni 1315/25 Ramazân 1317, s. 1. Bir araştırmada, yanlış anlama eseri olarak, bu yazıdaki Fransız milletvekilinin lâyihası, bir Osmanlı Ayan Meclisi üyesinin lâyihası imiş gibi anlaşılmıştır. Bk. Kahraman, a.e., c. II, s. 209-10.

zının güreş camiası ve ülkeyi yönetenler üzerinde etkili olduğu anlaşılıyor. Çünkü 1901 yılının Ekim ayında Bursa'da; şeref kemeri, gümüş kemer ve altın kemer kategorilerinde, memleketin tanınmış pehlivanlarının katıldığı güreş müsabakaları düzenlenmiştir. Bunun yanında aynı sıralarda Avrupalı organizatörlerin de, Türk güreşçilerinin başarıları karşısında İstanbul'da bir milletlerarası turnuva tertip etmeyi düşündükleri bilinmektedir.¹⁸ Sonunda 1903 senesinin Ocak ayında, İstanbul'daki Safvet Tiyatrosu'nda ülke çapında greko-romen ve serbest güreş şampiyonaları düzenlendi.¹⁹

II. Abdülhamit, çeyrek asrı dolduran cülusunun yıldönümü münasebetiyle İstanbul'da çeşitli tören, şenlik ve gösteriler düzenledi. Bu törenlere Türklerin yanı sıra İstanbul'daki yabancı elçiliklerde görevli diplomatlar ile ecnebi devletlerin bu yıldönümü kutlamaları için göndermiş oldukları heyetler de katıldı. Sultan, bu yabancı görevli ve misafirler için bir güreş müsabakası düzenledi. Padişahın huzurunda yapıldığı için huzur güreşleri olarak bilinen bu güreşlere, cihan pehlivanı Kara Ahmet ile Küçük Yusuf, Abdurrahman ve Mestan adlı güreşçilerin katıldığı bilinmektedir. Bunların dışında katılan pehlivan olup olmadığı şu andaki mevcut kayıtlara göre bilinmemektedir. Yapılan güreşlerden sultan ve davetliler memnun kalmıştır. Bundan dolayı II. Abdülhamit, müsabakalardan sonra, «**terakki-sanayi'e hâdim olanlara ihsân**» edilen sanayi madalyasından,²⁰ sporculara birer adet verilmesini emir buyurmuştur.²¹

II. Abdülhamit, 24 Ekim 1901 tarihinde, Scharlet okul gemisi ile İstanbul'u ziyaret etmekte olan Alman Prens Albert şerefine, Yıldız Sarayı'nda huzur güreşi düzenledi. Alman prensine Türk güreşi göstermek için tertip edilen bu müsabakaya; Adalı Halil, Bulgaryalı Molla İbrahim, Madaralı Ahmet, Bulgurlulu Ethem ve Mestan pehlivanlar iştirak ettiler.²² Karşılaşmalardan sonra Adalı Halil, Madaralı Ahmet, Molla İbrahim ve Kurtdereli

18. Koloğlu, a.e., s. 186, 189-90.

19. Koloğlu, a.e., s. 206-10, Kahraman, a.e., c I, s 430

20. Sâlnâme-i Devlet-i 'Aliyye-i..., s. 33.

21. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 81 C. 1318; Sabâh, 28 Eylül 1900/15 Eylül 1316/3 C. 1318, s. 1; Kahraman, a.e., c. I, s. 251, 329. Belgenin sureti için bk. Ek I. Kara Ahmet, Küçük Yusuf, Mestan ve Abdurrahman pehlivanlara sanayi madalyası yanısıra berat verildiği de bilinmektedir. Bk. Ek I/A Madalyalarla ilgili bu beratlar şimdilik bulunamadı. Ancak örnek olarak Kurtdereli Mehmet'e verilen berat gösterilebilir. Bunun için bk. K. Kâni Akpınarı, «Kurtdereli», Kaynak, yıl: VII, nu. 76(1939), s. 69-70, 74; Ek IV.

22. İbrahim Alâeddin [Gövsâ], «Türk Gücünü Cihâna Yayan Adalı Halil Pehlivan'la Mülâkât», Resimli Gazete, sene: I, nu. 49 (9 Ağustos 1340), s. 8.

Mehmet pehlivanlara, güreş sanatının ilerlemesindeki faydalı hizmetlerinden ötürü birer sanayi madalyası verildi.²³

Huzur güreşine katıldıktan 23 yıl kadar sonra kendisi ile yapılan bir röportajda Adalı Halil, şunları söylemiştir :

«Sarayda altı pehlivân toplandık ben, Bulgaryalı Molla İbrâhîm, Madaralı Ahmed, Kara Ahmed, Mestân, Bulgurlulu Edhem. Ben Molla İbrâhîm'i dört dakikada yendim. Kara Ahmed altı dakikada Madaralı'yı yıkdı. Mestân Pehlivân da beş dakikada Bulgurlu Edhem'i yendi. Bize birer nişân ile iki yüz altın da ihsân verdiler.»²⁴

Görüldüğü üzere, kendilerine sanayi madalyası verilen dört pehlivandan Kurtdereli Mehmet dışındaki üçü güreşlere katılmıştır. Galip geldiği halde ise Kara Ahmet'e madalya verilmemiştir. Burada Adalı Halil'in anlattıklarında bazı yanlışlıklar olabileceği hatıra gelmektedir. Huzur güreşine Kara Ahmet değil de Kurtdereli Mehmet katılmış olabilir. Böyle olunca Kurtdereli Mehmet'e sanayi madalyasının verilmiş sebebi daha açık ortaya çıkmaktadır. Ayrıca aynı pehlivanın, önceki yıllarda elde ettiği yurtdışı başarılarına,²⁵ 1901 senesinde Berlin'de kazandığı yeni muvaffakiyetleri²⁶ eklemesi de sözkonusu madalyaya lâyık görülmesinde etkili olmuştur. 1904 yılında Adalı Halil ile gittiği İngiltere'de Türk güreşini başarıyla temsil eden Kurtdereli,²⁷ otuzbeş yaşındayken 1907 yılında yine ödüllendirilmiştir. Mesleğinde başarılı hizmet edenlere en az yirmi yıl sonunda, ya da büyük muvaffakiyetler gösterenlere de kısa sürede verilen dördüncü rütbeden mecîdî nişanı²⁸ ile taltif edilmiştir.²⁹

II. Abdülhamit, Türk güreşçilerinin yurt dışındaki başarıları ile haklı olarak iftihar ederken, huzur güreşlerinden memnuniyet duymakta ve zevk almaktaydı. Bu durumun, padişahın yaşlı güreşçilere ilgi göstermesine

23. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 145 Ş. 1319. Belgenin sureti için bk. Ek II. Kurtdereli'ye sanayi madalyası verildiğini gösteren berâatin fotoğrafı için bk. Akpınarlı, a.e., s. 69-70 74; Ek IV.

Şüphesiz benzeri berâatlar, aynı madalyayı alan öteki pehlivanlara da verilmiştir.

24. [Gövsa], a. yer.

25. Bk. not 10.

26. Kahraman, a.e., c. I, s. 366-68.

27. Koloğlu, a.e., s. 223-35.

28. Mehmed Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. II, İstanbul 1971, s. 428.

29. Mecîdî nişan ile ilgili berâatin fotoğrafı için bk. Akpınarlı, a.e., s. 70, 73; Ek V.

yolaçtığı şüphesizdir. Nitekim 3 Ocak 1902 tarihinde, daha önceleri başpehlivanlıktan emekliye ayrılmış olan İbrahim Ağa'ya üçüncü rütbeden bir mecidî nişan verilmesini irade buyurmuştur.³⁰

Sonuç olarak öncelikle İstanbul'daki güreş yasağının, II. Abdülhamit'in bütün saltanat yıllarını, özellikle 1890'dan sonraki seneleri kapsamadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Padişah, belirtilen dönemde güreş yanısıra diğer spor faaliyetlerine de yumuşak ve olumlu bir tutum içine girdi. Nitekim ilk Türk spor kulübü olarak 1903'te Beşiktaş Bereket Jimnastik Kulübü'nün kurulması bunun en canlı örneğidir.³¹ Zira Yıldız Sarayı'nın bulunduğu Beşiktaş, o tarihlerde II. Abdülhamit'in güvenliğine en çok ilgi gösterdiği bölgeydi. Orada spor toplantısına ve kulüp oluşturulmasına izin vermesi, faaliyetlerinde şüpheli şey görmedikçe toplantılara karşı olmadığını kanıtlamaktadır.

II. Abdülhamit, batının çeşitli alanlardaki üstünlüğüne karşı Türk halkının iftihar vesilesi olan başarılı sporcuları taltif etmekle aynı zamanda onları motive etmekteydi. Yaşlı pehlivanlara sahip çıkmakla da genç güreşçilere yarınları için güvence vermek istemiş olmalıdır. Toplumun takdir ettiği ve sevdiği sporculara karşı, padişahın bu biçim davranışlarının kendisine halk arasında prestij kazanmasında tesirli olduğu da kuşkusuzdur.

Sporla devamlı, başarılı olmanın esasları arasında, sporun tabana yayılması gerektiği, sporcunun taltif edilmesi, spor salonları açılması ve düzenli spor yarışmaları düzenlemenin önemi kamuoyunun gündemine gelmiştir.

Türk spor ve güreş tarihi açısından henüz yeterince ele alınmamış olan arşiv belgelerinin önemi açıkça ortaya çıkmaktadır.³²

30. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 26 N 1319. Belgenin süreti için Ek. Ek III.

31. Beşiktaş Bereket Jimnastik Kulübü, günümüzdeki Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün ilk adıdır. Bk. «Beşiktaş Jimnastik Kulübü (BJK)», *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, c. IV, s. 69.

32. Prof. Dr. Cengiz Orhonlu'nun (1927-1976) nezaretinde, arşiv belgelerine dayanılarak hazırlanmış bir mezuniyet tezi için bk. İbrahim İnce, *Osmanlı Türklerinde Güreş ve Güreşçilik*, basılmamış lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü 1968, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, tez nu. 5.222, VIII+40 s.

EK : I

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 81 C 1318.

Yıldız Sarây-ı Hümâyûnu

Başkitâbet Dâ'iresi

4301

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Pehlivân Kara Ahmed³³ ve Küçük Yûsuf³⁴ ve 'Abdu'r-rahman³⁵ ve Mes-tân³⁶ Ağalara, sanâyi' madalyası ihsân buyurulmuş olmasına mebnî mu'âme-le-i lâzimenin îfâsı şeref sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdi-şâhî iktizây-ı âlisinden olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'lâ emrindir.

Fî Cumâde'l-ahire sene [1]318

Serkâtib-i Hazret-i Sehriyârî

ve

Bende

fî Eylûl sene [1]316

Tahsîn

EK : I/A

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 81 C 318, lef.

Kara Ahmed Pehlivân ve Küçük Yûsuf ve Mestân ve 'Abdu'r-rahman Pehlivânlara ihsân buyurulan sanâyi' madalyalarının berât-ı 'âlileri Bât-ı 'âlî Evrâk Odası'ndan ahz eylediğimi mübeyyin işbu senedim ita kılındı.

Fî 11 Teşrin-i evvel sene [1]316

Dâhiliye Mektûbî Kalemî Hulefâsından

Bende

Cemâl

33. Kara Ahmet (1871-1902): Rusuk'un Razgrad kazasına bağlı Umurköy'de doğdu. Hocaları Torlaklı Hafız ve Hergelci İbrahim pehlivanlardır. 1892 yılında İstanbul'a geldi. Prens Abbas Halim Paşa'nın himayesine girdi. Türkiye'de kendisini kanıtladıktan sonra 1895, 1896, 1899-1900 ve 1902 yıllarında Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde güreş karşılaşmaları yaptı. 1899'da Paris'te Cihan Şampiyonluğu ünvanını kazandı. Fransa'da Fransız Milli Kurdelası ile 1 altın ve 3 gümüş, Belçika'da 2 altın, Rusya'da 2 gümüş ve Almanya'da 1 gümüş madalya kazandı. İstanbul'da ödü. Fazla bilgi için bk. Sevik, a.e., indeks; Kahraman, a.e., c. I, s. 300-39.
34. Küçük Yusuf/Küçük Mehmet (1866-1913): Şumnu'nun Erikli köyünde doğdu. Ustası Koca Yusuf'tur. Yağlı güreş yanında greko-romen güreş de yaptı. 1894'te Fransa'da ve 1905'te de Brezilya'da güreştiği bilinmektedir. Fazla bilgi için bk. Sevik, a.e., indeks; Koloğlu, a.e., indeks; Kahraman, a.e., c. I, s. 235, 246-60.
35. Abdurrahman: Koca Yusuf döneminin önde gelen güreşçileri arasında anılan bu pehlivan hakkında fazla bilgi mevcut değildir.
36. Mestan (1867 - ?): Şumnulu olup Tevfik Ali Pehlivan'ın (1877-1956) kardeşidir. Döneminin başaltı ve baş güreşlerine katılan pehlivanlardandır. 1903 yılındaki Türkiye güreş şampiyonasında ayağı burkulan Adalı Halil'e karşı galip gelen bu güreşçi hakkında fazla bilgi mevcut değildir. Bk. Koloğlu, a.e., indeks; Kahraman, a.e., c. I, s. 235, 251, 252, 253, 255, 267, 390-91, 398.

EK : II

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 145 Ş 1319.

Yıldız Sarây-ı Hümâyûcu
Başkitâbet Dâ'iresi

6247

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Kurddereli Mehmed³⁶ ve Adalı Halil³⁷ ve Molla İbrâhîm³⁸ ve Madaralı Ahmed³⁹ pehlivânlara birer kıt'a sanâyi' madalyası, ihsân buyurulduğundan mu'âmele-i lâzimenin ifâsı şeref sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî icâb-ı 'âlisinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyü'l-emrindir.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî Fî 22 Şa'bân sene [1]319

Bende

ve

Tahsîn

fî 20 Teşrîn-i sâni sene [1]317

36. Kurtdereli Mehmet (1872-1939): Tırnova'nın Selvi kazasına bağlı Bukurova köyünde doğdu. Türkiye'de yaptığı karşılaşmalardan sonra Fransa (1898-1899, 1900, 1913), Almanya (1901), İngiltere (1904) ve Amerika'daki (1909) çeşitli güreş müsabakalarında da başarılı sonuçlar aldı. Balıkesir'in Kurtdere köyünde öldü. Fazla malûmat için bk. Sevük, a.e., indeks; Koloğlu, a.e., indeks; Kahraman, a.e., c. I, s. 339-86; Akpınarlı, a.e., s. 67-72.
37. Adalı Halil (1866-1827): Edirne'nin Adacı nahiyesinin Kilise köyünde doğdu. Hocaları Boğçaköylü Hüseyin ve Ahmet kardeşler ile meşhur Kel Aliço'dur. Türkiye'de yağlı güreşlerde kazandığı muvaffakiyetlerden sonra Avrupa (1901, 1904, 1913) ve Amerika (1898-1899) kıtalarında Türk güreşini başarıyla temsil etti. Kırkpınar başpehlivanlığını 18 defa kazandı. Mezarı Edirne'dedir. Fazla bilgi için bk. [Gövsa], a.e., s. 4, 8; Sevük, a.e., indeks; Koloğlu a.e., indeks; Kahraman, a.e., c. I, s. 216-43.
38. Molla İbrahim/İbrahim Safi (1865-1919): Şumnu'nun Yenipazar kasabasına bağlı Söğütlü köyünde doğdu. Yağlı güreş yaptıktan sonra greko-romen güreşi Kara Ahmet'ten öğrendi. 1895, 1898 ve 1905-1906 yıllarında Fransa, Belçika ve İsviçre'de çeşitli güreş müsabakalarına katıldı. Doğduğu köyde öldü. Fazla bilgi için bk. Sevük, a.e., indeks; Koloğlu, a.e., indeks, s. 336-41; Kahraman, a.e., c. I, s. 266-70, 391, 427, 430, 433, 434.
39. Madaralı Ahmet (1877 - 1927): Şumnu'nun Madara köyünde doğdu. Ustası Molla İbrahim'dir. Türkiye'de kendini kanıtladıktan sonra 1896 ve 1903-1907 yıllarında Fransa, İsviçre, İngiltere, Avusturya ve Belçika'da muhtelif güreş müsabakalarına katıldı. 1901 yılında Bursa'da yapılan memleket çapındaki karşılaşmalarda Adalı ve Kurtdereli'nin ardından 3. oldu. Doğduğu köyde öldü. Fazla bilgi için bk. Sevük, a.e., indeks, s. 181-87; Koloğlu, a.e., indeks, s. 206-8, 212, 220-23, 245-53; Kahraman, a.e., c. I, s. 427-35.

سیرتیه ضابطه و اسما صلی علیهم اجمعین

قدوم اولاد ما جود الا عیاناً نیز یکسدم ملک اوزن اولاد کی صحیح آمدن نیز چهره و توابع نیز خواران
 واصل اولاد یعنی معلوم اولاد که بر سر سینه بر بلده مغلوب و مسلک و داخل جسم و فرزند سینه و سار نیز
 این را فایده و آیه شریفه است از این جهت که اولاد را طهر و زهرا و اولاد طهر و زهرا و اولاد طهر و زهرا
 مرد و ابرو و چکر و کر و زخمه از پدر نوبت اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 آب نانی اینها نیز از زرد زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه و زخمه
 سفید کردن بر روی اینها و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 در عیال طائفه شکر اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 عهد سینه فلک که قادر ارجاق اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 این چون بدنه زردن اهل بیله طائفه از رضا بیله شدن اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 سن اوجانک اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 عهد سینه فلک با موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی و موی
 اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 بر کز اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 امرا و اشراف باعث و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش و دوش
 و همه از اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 سوزن اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 قواعد اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 این و سلاطین و اشراف و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 این و سلاطین و اشراف و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است

عمل اولاد با این فرمان عالیست هم صادر اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 و صدور اولاد درجه بود با بره صادر اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 و در این امر بود که مکتوب می جویند عمل اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 این پس سربل که در علامت بتدبیر اعظم اولاد است و اولاد است و اولاد است و اولاد است
 و صلوات بر سید عالم
 در این امر علامت بجای یکویزه درگاه عالی

EK : III

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İrade, Taltifat, 40 N 1319.

Yıldız Sarây-ı Hümiyûnu
Başkitâbet Dâ'iresi

7219

Ma'rûz-ı çâker-i kemînelerid riki

Başpehlivânlıktan mütekâ'id İbrâhîm Ağa'ya⁴⁰ üçüncü rütbeden mecîdî nişânı ihsân buyurulmuş olmasına mebni mu'âmele-i lâzimenin ifâsı şeref sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî iktizâyı celîlinden olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Tahsîn

Fî 23 Ramazân sene[1]319
ve
fi 21 Kânûn-ı evvel sene [1]317

40. Bu İbrahim Ağa, muhtemelen 1827-1908 yıllarında yaşayan Kavasoglu Ibrahim pehlivandır. Kavasoglu için bk. Sevük, a.e., indeks; Kologlu, a.e., indeks; Kahraman, a.e., c. II, s. 178-82.